

Bratři a sestry,

dnešní doba se s tímto evangelijním příběhem jen obtížně vyrovnává. Jak tu posedlost inter-

pretovat, to je otázka, na kterou i farář hledá jen nesnadno odpověď.

Kraličtí překládají z originálu: “d’ábelníci”.

Setkáváme se se zlem, které zcela přesahuje naši představivost a asi i zkušenost.

Dva lidé totálně ovládnutí zlou mocností, tak ovládnutí, že už to ani snad lidé nejsou, jen

ubohé trosky, zcela bez sebe, dnes bychom řekli nesvéprávní. Tím že bydlí v hrobech, chce

biblické podání říci - jsou to vlastně mrtvoly již nyní – živoucí, či jen přežívající mrtvoly,

nicméně přesto ještě velice nebezpeční pro celé okolí, pro celou gadarenskou krajinu, kam

Ježíš vešel. Vzpomeneme – li si třeba na Ježíšovo podobenství o zrně a pleveli, sledujeme tam nepřítele – člověka, jak zasévá zlou setbu a je to zlá, d’ábelsky mazaná

taktika. Zlá setba jako cílevědomý program. Tady má to d’ábelství podobu jinou.

Zlo tady

nepůsobí vychytralou taktikou. Ani není nedostatkem dobra, jak je někdy označujeme. Tady je

to prostě moc. Ti d’ábelníci jsou bezmocnou hříčkou jakýchsi blíže neurčených a neurčitelných temných sil. To, co dělají, už ani není rozhodnutím jejich vůle.

Nejsou to oni

sami. Jsou to loutky v tom nejděsivějším a neabsurdnějším dramatu. Zcela bezmocné, nicméně i nebezpečné bytosti, které proti kolemjdoucímu vždy vystartují jako vzteklí psi ...

Chtěli bychom snad ten jejich stav připodobnit k něčemu blízkému, co ze své vlastní zkušenosti známe, vždycky nám to někde bude skřípat, jakkoli to jistě není nemožné. Někdo v nich bude chtít vidět třeba lidi nějak závislé. Na nějakých látkách, nebo i na nedobrych lidech. Na mafiánech a zločincích. A třeba i na těch, kteří záměrně šíří lživé a zavádějící informace. A statisíce lidí jim věří. To je přece taky spoutanost temnými silami. Ale přece jsou to lidé, kteří, ač slabí, bývají si vědomi toho, jak na tom jsou a mají někdy menší, jindy větší snahu své závislosti se vzepřít. Nebo prohlédnout a pochopit. A podobně je tomu jistě s každým z nás. Všichni máme nějakou závislost, anebo aspoň slabé

místo. Kolikrát i my jsme jistě sami se sebou udělali tu zkušenost, že jsme si něco předsevzali a pak znovu podlehli. Podle známého hesla: Tolik jsem se snažil a tak moc jsem chtěl, ale dopadlo to jako vždycky. Jakobychom byli skutečně spoutáni mocí a uvědomili si, že je to silnější než my.

Ale tady ti posedlí už ani nevědí, čím jsou. A jak už jsme řekli, ani to vlastně nejsou oni, mluví z nich kdosi úplně jiný. Možný výklad, který se taky nabízí, může být nějaká duševní nemoc. Carl Gustav Jung, jeden z nejvýznamnějších psychoanalytiků, prý kdysi pověděl, že padesátiletá psychiatrická praxe jej přesvědčila o existenci ďábla. Kdysi jsem v opavské psychiatrické léčebně navštěvoval jednoho hochy, který se opakovaně dopustil těžkého ublížení na zdraví na svých adoptivních rodičích. A jednou si povzdychl: Kéž by mi Bůh uzdravil moji hlavu... Na straně druhé by ovšem bylo velkým zkratem paušálně vysvětlovat každou psychickou poruchu jako ďábelskou posedlost – a těžko bychom s tím dnes obstáli. To by bylo ďábelníků...

Ti posedlí jsou lidé zcela bez podoby a bez tváře, bez toho, čemu dnes říkáme lidská identita. Oni neví čím jsou. A my zas nevíme, jsou – li to muži či ženy, mladí nebo staří. Tyto dvě tragické postavy tak trochu jako pohraniční hlídka vystoupí proti Ježíšovi hned, jak vyjde na břeh a vstoupí na půdu pro židy neznámé, podezřelé, pohanské krajiny. Právě toto evangelistovo podání naznačí, že vůbec nejde jen o tyto dva nešťastníky, ale že vlastně celá Gadarenská krajina je spoutána temnou mocí. Ta temná moc v těch dvou vlastně hned na příjezdu Ježíšovi sděluje: „Tady je moje teritorium, toto je můj rajón. Tady vládnu já a svou vládu si nedám jen tak lacino vzít.“ Právě tohle koneckonců zazní od těch posedlých: „Co je ti po nás, Synu Boží, přišel jsi nás trápit, než nastal čas?“

Ale právě tato slova musíme oddělit od těch dvou chudáků. To neříkají oni sami, to pronese ta tajemná a temná moc, před kterou člověk kapituluje, se kterou si nikdo z nás neví rady – jedině Ježíš. Ta zlá moc hned na čáře pozná, kdo Ježíš je. Nejdříve se ti duchové rozkřičí – nech nás na pokoji, neplet' se mezi nás, tady nemáš co dělat. Tu vládneme my. A ty jsi Boží Syn. Tady je ta největší hrůza. Ty zlé síly chtějí ty lidi oddělit od Ježíše. Ale všimněme si dobře těch slůvek: „dříve než nastal čas“. Kraličtí „před časem“. To je čas kdy se něco rozhodujícího stává. Přelomový okamžik. V Novém zákoně je tento rozhodující okamžik v těsném spojení s Kristem. Chvilu, kdy je beznaděj a smrt poražena skrze Kristovo dílo až po kříž a vzkříšení. A toto slovo tady vysloví démoni. Oni sice ještě hájí své území, ale zároveň ví, že jejich čas se nachýlil a bude vystřídán časem Kristovým. Že je to neodvratný proces. Na Ježíše se rozkřiknou: „Proč přicházíš tak brzy“, chceme panovat ještě aspoň nějakou chvíli. Ale vzápětí zjihnou a prosí. Místo útoku už se jen brání. Poznají, že se jim staví do cesty větší moc než je to zlo, co je svazuje. Ten Ježíšův čas je zastihuje již nyní. Čas zpřetrhání provazů zla a smrti je tady. A oni před ním musí kapitulovat. Jedinou

možnost, kterou jim Ježíš dá, jsou vepři. Nečistá zvířata. Tam mohou. Rovní sobě rovné si hledají, aby ihned navždy zmizeli v mořských hlubinách. A mořské hlubiny, to je totéž co chaos – a právě tam podle starověkých představ je odvěké a pravé místo kam patří vše, co ničí člověka a staví se proti Bohu.

Radostnou zprávou tohoto příběhu je, že Ježíš proniká do teritoria těch nejtemnějších temnot. Do míst, kde zlo a temnota zcela přesahuje naši představivost. Ani místa nejhlubší beznaděje nejsou vyňata z jeho panování. Jeho moc stačí i na nejhorší myslitelné zlo, které nás lidi dovede zcela ochromit a šokovat. Ano, člověk i celé lidstvo může snadno ohrozit samo sebe. Ale věříme, že Boží moc je větší.

Ježíšovi je mnoho do nás. Přišel, aby mařil skutky ďáblovy. Přišel, aby lámal mnohé zlé mocnosti, které nás spoutávají. On nedopustí, aby nás od něj oddělovaly. Pro nás lidi je zlo většinou totožné s tím kdo je působí. Jen neochotně odlišujeme člověka od toho zlého, co činí. Ježíš ale jasně rozlišuje – mezi člověkem a jeho posedlostí. Mezi lidskou bytostí a mocí, která jej ovládá. Ježíš i u těchto posedlých dohlédá k jejich skryté identitě, k jejich lidské tváři. Zbavuje je jejich ďábelství.

Bratři a sestry, kolik různých podob jen může mít snaha oddělit lidi od Ježíše. Ti démoni právě toto chtějí. Vytvořit dojem, že ti ubožáci jsou s nimi zajedno. A tím je odloučit od Krista. Uzurpovat je pro sebe a tím přivodit jejich záhubu. Ale on to rozpozná. To, co je zlé a ničí člověka, na nás nemá nárok. Před jeho vítěznou mocí jakákoli moc nakonec složí zbraně.

Ale přece jen ten příběh končí rozporuplně. Na jedné straně pasáci vepřů ve městech vyprávějí o tom, co se stalo. Ale pak čteme, že celé město prosí Ježíše, aby se vzdálil z jejich končin. Podivný závěr. Na dobrou zprávu o narušení teritoria zla a smrti přesto padne stín smutku. Ti lidé v té krajině místo toho aby se radovali, tak prosí Ježíše, aby odešel. Co je za tím? Zřejmě skrytá obava, aby nevyšla najevo i jejich posedlost, i ta jejich bolavá místa. Ale tím, že Ježíš do této krajiny vstoupí a posedlé uzdraví, je předznamenáno, že i zde bude brzy temnotě konec. I zde začíná svítat. I sem se začíná blížit Boží království.

Někde se lidé evangeliu otevrou spontánně a radostně, jinde se ho bojí. Že to platí dodnes, dobře víme a možná s tím máme osobní zkušenost. Ten podvědomý strach z naděje a ze světla se může projevit nejen těmi slovy: „Co je ti do nás“ ale i slovy: Co je nám do tebe, Ježíši. Nezajímáš nás a chceme si žít podle svého. Víc se nám líbí být ve tmě. A možná nakonec v tom až tak zásadní rozdíl nebude. Co je ti do nás nebo co je nám do tebe může být klidně i totéž. Přesto se jeho moci nemůže postavit do cesty žádná síla zhouby a beznaděje.

Tak jak v krajině Gadarenské, i v celém našem světě již Boží království započalo. I když je zde těch zlých sil ještě dost. Amen.

Modlitba: Pane, tobě je našťestí mnoho do nás a děkujeme ti za to. Přicházej mezi nás se svou mocí. Tebe Pane, neodradí ani naše nevěra, ani naše všelijaká bída. Přijď a překonávej v nás v docela konkrétních věcech vládu zlého. Přetrhej provazy našich nemocí, posedlostí i různých fanatismů. Amen.